

Tarkastuslautakunnan ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2018

KESKI-POHJANMAAN LIITTO
MELLERSTA ÖSTERBOTTENS FÖRBUND

Sisällysluettelo

1. Tarkastuslautakunta ja sen toiminta	3
2. Edellisen vuoden arviointikertomuksen käsittely maakuntavaltuustossa	3
3. Toiminnan arviointia.....	4
3.1. Maakuntaudistus.....	4
3.2. Rakennerahastovarojen välittäjäviranomaisena toimiminen	5
3.3. Hanketoiminta	5
3.4. Henkilöstötilanne ja työhyvinvointi.....	6
4. Maakuntahallituksen toiminta ja tavoitteiden toteutuminen	7
5. Talous.....	7
6. Muuta liiton toiminnan arviointiin liittyvää	8
Allekirjoitukset.....	8

1. Tarkastuslautakunta ja sen toiminta

Keski-Pohjanmaan liiton tarkastuslautakunta vuonna 2018:

Jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Pärkkä Timo, puheenjohtaja	Pajunpää Tapio
Kautto Marko	Märsylä Raimo
Erkkilä Esa	Tuomela Helinä
Lassas Tuula, varapuheenjohtaja	Wikman Camilla
Kanervio Hillevi	Suomela Ville

Lautakunnan sihteerinä ja valmistelijana on toiminut liiton tilintarkastaja JHTT Asko Vanhatupa BDO Auditor Oy:stä.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain 121 §:n mukaan arvioida, ovatko maakuntavaltuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet. Tarkastuslautakunta järjestää myös sidonnaisuusilmoitusten käsittelyn ja sidonnaisuusrekisterin ylläpidon kuntayhtymässä.

Tilikauden 2018 arviointia varten tarkastuslautakunta on kokoontunut 10 kertaa. Lautakunta on kuullut kokouksissaan liiton viranhaltijoita sekä liiton omien projektien vastuuhenkilöitä. Lautakunta on kuullut myös hpj Antti Mäkelää ja valt. pj. Pentti Haimakaista.

Lautakunta on tutustunut vuoden 2018 talousarvioon, vuoden 2019 toiminta- ja taloussuunnitelmaan, maakuntavaltuuston ja maakuntahallituksen päätöksiin sekä vuoden 2018 tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen. Liitto laati taloussuunnitelman vain vuodelle 2019 nykyisen toiminnan pohjalle olettamuksella, että maakuntauudistus toteutuu vuoden 2020 alusta lukien.

Lautakunta on myös pyytänyt käyttöönsä työhyvinvointiin liittyvät selvitykset, hallintoviranomaisen (Työ- ja elinkeinoministeriö, TEM) suuntaan käytyä (sähköposti) kirjeenvaihtoa sekä muistioita.

2. Edellisen vuoden arviointikertomuksen käsittely maakuntavaltuustossa

Tarkastuslautakunnan arviointikertomus vuodelta 2017 käsiteltiin maakuntavaltuuston kokouksessa 26.4.2018. Maakuntavaltuusto hyväksyi tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen.

Tilinpäätöksen käsittelyn yhteydessä valtuusto päätti olla myöntämättä vastuuvapautta 24.8.2017 saakka toimineelle maakuntahallitukselle ja maakuntajohtajalle toistaiseksi johtuen rakennerahastovarojen välittäjäviranomaisena toimimisen jatkoon ja myönnettyjen hankevarojen takaisinperintään liittyvistä seikoista.

Lisäksi valtuusto yksimielisesti päätti, että hallituksen on annettava syksyn 2018 valtuuston kokouksessa selvitys välittäjäviranomaistoiminnan tilanteesta. Vastuuvapauden myöntämistä voidaan tuolloin käsitellä uudestaan.

Keski-Pohjanmaan liitto on saanut 4.12.2018 päivätyllä päätöksellä TEM:ltä rakennerrahastojen myöntövaltuudet takaisin tietyin edellytyksin, joten liiton toiminta tältä osin jatkuu normaaliin tapaan.

Selvitys rakennerrahastotilanteesta on annettava kevään 2019 maakuntavaltuuston kokouksessa.

TEM:in suorittamien valvontakäyntien perusteella liitto on perinyt hanketoimijoilta maksettuja EAKR rahoitusta takaisin. **Näistä takaisinperinnöistä ovat hanketoimijat valittaneet hallinto-oikeuteen.** Valitukseen ei vielä ole saatu ratkaisua, joten tilikauden 2017 vastuuvapausasiaa ei voida vielä käsitellä.

Edellisessä arviointikertomuksessa on tarkastuslautakunta kiinnittänyt huomiota lainasaamiseen ja sen takaisinperintään liiton tytäryhtiöltä (KP Cobra Invest Oy). **Asiasta on annettu valtuustolle kattavat selvitykset.** Lainasaaminen erääntyy maksettavaksi 31.12.2020.

3. Toiminnan arviointia

Tarkastuslautakunta määritteli vuoden 2018 arviointisuunnitelman erityisiksi painopisteiksi arvioida Sipilän hallituksen käynnistämän maakuntauudistuksen valmistelua Keski-Pohjanmaan maakunnan toimintana, Euroopan unionin rakennerrahaston välittäjäviranomaisena toimimiseen liittyvän tilanteen arvioinnin, työhyvinvoinnin sekä hanketoiminnan arvioinnin.

Näiden lisäksi tarkastuslautakunta on seurannut hallituksen ja viranhaltijoiden toimintaa, liiton omien hankkeiden toteuttamista ja tehtyjä päätöksiä sekä vuoden 2019 toimintasuunnitelman valmistelua.

3.1. Maakuntauudistus

Kansallisella tasolla niin kutsuttu maakuntauudistus oli käynnissä laajoine laki- ja esivalmisteluineen. Alueellisella eli maakuntien tasolla toiminta organisoitiin maakuntaliittojen toiminnaksi. Keski-Pohjanmaalla oli päädytty aiemmin ratkaisuun, jossa uudistuksen kannalta keskeiset organisaatiot olivat mukana valmistelussa avainhenkilöiden toimiessa uudistuksen parissa oman toiminnan ohella (OTO). Tämä tarkoitti sitä, että Keski-Pohjanmaalla varsinainen täysipäiväisesti valmistelua tekevien valmisteluorganisaatio oli hyvin pieni.

Keski-Pohjanmaan liiton alaisuudessa uudistuksen valmistelua jatkettiin aikataulun mukaisesti ja uuteen maakuntaan siirto oli tarkoitus tapahtua 1.1.2021. Oman haasteensa muutostyöhön ovat tuoneet muutoshoidossa tapahtuneet henkilövaihdokset sekä kansallisella tasolla tapahtuneet uudistukseen tulleet useat aikataulumuutokset. Esimerkiksi suunniteltu sote-palveluihin liittyvän valinnanvapauspilotin aloitus siirtyi ja lopulta pilotin toteutukseen ei voitu lähteä ollenkaan.

Keski-Pohjanmaan osalta valmius maakuntauudistukseen rakentui myös vuonna 2018 arviomme mukaan hyväksi. Valtiovarainministeriön johtamissa maakunnan koetalousarvioissa pystyttiin näkemään maakuntamme kannalta oleellimmat haasteet, joihin keskeisenä kuului sosiaali- ja terveystalouden keskimääräistä korkeampi taso erityisesti tietyissä palveluissa. Loppuvuonna 2018 valmistelua Keski-Pohjanmaalla voisi kuvata odottavaksi. Oli epävarmuutta siitä, millä aikataululla eduskunta tulisi käsittelemään

uudistukseen liittyvät lait. Käsityksemme mukaan Keski-Pohjanmaalla olisi ollut hyvät valmiudet edetä nopeastikin väliaikaishallinnon ja myöhemmin maakuntahallinnon toteutukseen heti lakien tullessa voimaan.

Tarkastuslautakunta haluaa muistuttaa, että jatkossakin on tärkeää muistaa rakennettaessa uutta toimintakulttuuria, että voidaan hyödyntää nykyisen organisaation henkilöstön osaamista ja tukea heitä, niin että siirtyminen uuteen organisaatioon olisi sujuvaa. Yhteistyö tulosten saavuttamiseksi sekä työhyvinvointi ovat avaintekijöitä.

3.2. Rakenerahastovarojen välittäjäviranomaisena toimiminen

Hallintoviranomainen (Työ- ja elinkeinoministeriö) eväsi vuoden 2017 lopulla Keski-Pohjanmaan maakuntaliitolta rakenerahastovarojen (EAKR) välittäjäviranomaisen oikeudet seurauksena siitä, että keväällä 2017 tehdyn valvontakäynnin yhteydessä havaittujen puutteiden ja epäselvyyksien osalta ei ryhdytty välittömiin korjaustoimiin.

Tarkastuslautakunta toteaa, että vuoden 2018 toimintaa ja tehtyjä päätöksiä on arvioitava siitä näkökulmasta, että kaikkein tärkein prioriteetti Keski-Pohjanmaan maakunnan kannalta on ollut rakenerahastojen myöntövaltuuksien palauttaminen maakuntaliitolle. Tämä on Keski-Pohjanmaan kannalta hyvin tärkeä asia.

Vuoden 2018 aikana tapahtui liitossa useita muutoksia henkilöstössä. Osaan henkilövaihdoista liittyy myös oikeusprosesseja, jotka ovat vielä kesken. Rakenerahaston myöntövaltuuksien takaisin saamisen näkökulmasta ja tarkastuslautakunnan asiasta käyttöönsä saamien tietojen valossa näyttää siltä, että henkilövaihdokset ovat olleet sekä toiminnallisesti että periaatteellisesti välttämättömiä.

Maakuntaliitossa tehtiin vuoden 2018 lopulla hallintoviranomaisenkin edellyttämä toiminnan parantamisen suunnitelma, jonka toimeenpano ja seuranta onkin nyt yksi tärkeistä maakuntahallituksen tehtävistä. Toimintojen eli rahoituksen ja tarkastuksen selkeä eriyttäminen ja henkilöstön selkeämpi roolitus sekä maakuntien yhteistyön aloittaminen jälkitarkastustoimintaan liittyen ovat olleet loogisia ja oikeita toimia tässä tilanteessa. Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan tällä on ollut myös positiivinen vaikutus maakuntaliiton toimintakulttuurin kehittämiseen.

Tarkastuslautakunta esittää, että toiminnan parantamisen suunnitelman seurannasta saadaan hallituksen selvitys syksyn 2019 maakuntavaltuuston kokouksessa.

3.3. Hanketoiminta

Kestävää kasvua ja työtä rakenerahasto-ohjelman toteuttaminen on edennyt hyvin. Hankkeet toteuttavat ohjelmaa, kuten ohjelmakauden väliarvioinnista käy ilmi (MDI&co/7.1.2019). Yksittäisen vuoden tuloksia on vaikea saada tilastoitua, kun hankkeet yleensä ovat monivuotisia ja niiden tulokset näkyvät viiveellä. Hankkeiden hakijatahona on usein vuodesta toiseen samat toimijatahot.

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, miten Keski-Pohjanmaan liiton alueella voitaisiin monipuolistaa hakijatahoja.

EAKR-yritystukiin vaikuttavat myös viiveellä. Myönnettyistä EAKR-yritystuista valtaosa on kohdistunut pk-yritysten kasvuun ja kansainvälistymisen edistämiseen.

Tarkastuslautakunnan mielestä Keski-Pohjanmaan liiton tulisi edelleen hyödyntää EAKR-yritystukien indikaattorituloksia uuteen ohjelmakauteen valmistuttaessa.

Vuoden 2018 aikana hanketoiminta on ollut uusien hankkeiden osalta pysähdyksissä. Käynnissä olleiden hankkeiden käsittelyyn on vuoden 2018 aikana luotu selkeä toimintamalli.

3.4. Henkilöstötilanne ja työhyvinvointi

Vuoden 2018 lopussa palvelusuhteiden määrä oli 17, joka oli yksi enemmän kuin 2017 vuoden lopussa. Vakanaisten palvelusuhteiden määrä oli 14 (82 %) ja määräaikaisia oli kolme (18 %). Kokoaikaisina toimi 15 (88 %).

Työntekijät ovat kaikki yli 35 vuotiaita ja työntekijöiden keski-ikä vuonna 2018 oli 50,1 vuotta. Palvelusuh- teiden kesto oli keskimäärin 9,7 vuotta, joista eniten alle viisi vuotta toimesta olleita ja toiseksi eniten yli 15 vuotta toimesta olleita.

Henkilöstön koulutusmenoihin käytettiin vain 0,4 % henkilöstömenoista, jota voidaan pitää melko alhaisena (205 € / työntekijä).

Vuonna 2017 tarkastuskertomuksessa tarkastuslautakunta oli kiinnittänyt huomiota siihen, että *työhyvin- voinnin kehittämiseksi tilattavissa ulkoisissa palveluissa pitää olla selkeä tuottajavastuu ja laatuvaatimus. Työhyvinvoinnin etenemisestä tulee raportoida hallitukselle riittävän usein. Raportointi ja seuranta edesaut- tavat hallitusta tältä osin mm. sisäisen valvonnan toteuttamisessa.*

Työhyvinvoinnin seuranta on selvästi parantunut vuoden 2018 aikana. Työpaikkaselvitys on tehty marras- joulukuussa, jonka mukaan suositellaan esimiestyön ja palautekulttuurin kehittämistä. Uusi työpaikkaselvi- tys tulisi tehdä vuoden 2019 loppuun mennessä. Suoritetuista toimenpiteistä on saatu myös AVI:n raportit vuodelta 2018. Raportin mukaan myönteistä kehitystä on nähtävissä. **Psykososiaalista kuormitusta on saa- tava edelleen vähenemään, joten työnantajan on edelleen kiinnitettävä huomiota kuormitukseen.**

Henkilöstön sairauslomapäivien osalta voidaan todeta seuraavaa:

Sairauspoissaolopäivät lisääntyivät merkittävästi vuonna 2018 ollen 458 työpäivää, kun ne olivat vuonna 2017 115 työpäivää.

Enintään kolmen päivän sairauslomia oli

2018 – 11 (yhteensä 21 päivää)

2017 - 20 (yhteensä 36 päivää)

2016 - 21 (yhteensä 37 päivää)

Pidempiä sairauslomia oli

2018 – 17 (yhteensä 437 päivää)

2017 – 11 (yhteensä 79 päivää)

2016 – 18 (yhteensä 164 päivää).

Pitkien sairauspoissaolojen suhde oli 95 % poissaolopäivistä, kun se vuonna 2017 oli 69 %. Poissaolojen perusteella henkilöstön vuoden 2018 tilannetta voidaan pitää huolestuttavana. Tarkastuslautakunta tulee edelleen seuraamaan liiton työhyvinvoinnin kehittymistä.

4. Maakuntahallituksen toiminta ja tavoitteiden toteutuminen

Maakuntahallituksen toiminta oli aktiivista. Se kokoontui vuoden 2018 aikana yhteensä 16 kertaa. Asialistoilla korostuivat vuoden aikana Keski-Pohjanmaan liiton välittävän toimielimen toimintaedellytykset, sijaisuudet, henkilövalinnat, henkilöstöasiat sekä sisäinen valvonta ja riskienhallinta.

Keski-Pohjanmaan liiton laatimaa omaa parantamissuunnitelmaa TEM:lle käsiteltiin syksyn aikana kolmessa eri kokouksessa. Laaditun suunnitelman myötä Keski-Pohjanmaan liitto sai työ- ja elinkeinoministeriöltä myöntövaltuudet takaisin joulukuun alussa.

Tarkastuslautakunnan mielestä hallituksen esityksissä valtuustolle tulisi kiinnittää henkilövalintaprosesseissa huomiota valmistelun avoimuuteen ja valtuuston riittävään tietojen saantiin päätösten teon tueksi.

Tilikauden aikana tehdyistä henkilöstä koskevista päätöksistä (hallitus ja valtuusto) jätettiin kaksi valitusta Vaasan hallinto-oikeuteen.

5. Talous

Talouden osalta tuloslaskelman, taseen ja rahoituslaskelman sekä konsernitilinpäätöksen vastaavat luvut on nähtävissä tilinpäätöksestä.

Maakuntavaltuusto hyväksyi 8.11.2018 liitolle 318 000 euron lisätalousarvion, jolloin jäsenkuntien maksuosuudet yhteensä nousivat 1 535 650 euroon. Talousarvion toteutumisesta voidaan havaita, että liiton lakisääteiseen toimintaan varatut määrärahat alittuivat 134 996 euroa, liiton muun toiminnan menomäärärahat alittuivat myös 21 295 euroa. Hallinnon osalta menomäärärahat ylittyivät 5 363 euroa ja liiton hallinnoimien hankkeiden määrärahat ylittyivät 46 176 euroa. Liiton hallinnoimien hankkeiden nettotulos on 0 mutta määrärahan ylitys on merkinnyt liitolle vastaavaa menoerää, joka on katettu hankkeeseen kirjatulla tulolla (pääasiassa maakunnan kehittämisasiä).

Liiton tilinpäätös oli kuitenkin 151 407,23 euroa ylijäämäinen. joten lisämäärärahan tarve ei ollut valtuuston hyväksymän lisätalousarvion suuruinen. Tilikauden ylijäämää ei palautettu tilikaudella jäsenkunnille.

Maakuntaudistukseen on käytetty tilikausien 2018 ja 2017 aikana yhteensä 1 662 479 euroa.

KP Cobra Invest Oy:n tilannetta on maakuntavaltuusto käsitellyt tilikaudella ja asiasta on pyydetty kirjanpitolautakunnan lausuntoa 2019 tilikaudella.

Kiinteistö Oy Kokkolan Säästötorin myynti ei ole neuvotteluista huolimatta edennyt.

Merkittäviä investointeja ei tarkastelujaksolla tehty.

6. Muuta liiton toiminnan arviointiin liittyvää

Maakuntaliitto on parantanut yhteistyötä jäsenkuntien kanssa. Tästä esimerkkinä mm. yhteinen edunvalvontasuunnitelma.

Vuoden 2019 toimintasuunnitelmassa on asetettu liiton toiminnalle selkeitä tavoitteita, joita voidaan arvioida.

Tilinpäätöksen osalta tarkastuslautakunta yhtyy tilintarkastajan tilintarkastuskertomuksessa esittämään lausuntoon.

Allekirjoitukset

Kokkolassa 9. huhtikuuta 2019

Timo Pärkkä, puheenjohtaja

Tuula Lassas, varapuheenjohtaja

Hillevi Kanervio

Esa Erkkilä

Marko Kautto